

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z języka polskiego dla uczniów gimnazjum
województwa kujawsko-pomorskiego**

**Etap rejonowy – 16 grudnia 2017 roku
MODEL ODPOWIEDZI**

Marcin Szczygielski *Teatr Niewidzialnych Dzieci*

Zadanie 1. (0-2)

Dlaczego Sylwia recytację Kryski -Maryski skwitowała stwierdzeniem *Na szczęście ja tu będę dobierała repertuar?* W kontekście całej powieści i przywołanej sytuacji podaj trzy możliwe odczytania takiej reakcji bohaterki.

np.

- wiersz polityczny
- wiersz pochwalny na cześć ZSRR
- wiersz pochwalny ma cześć współpracy radziecko-polskiej
- wiersz patetyczny
- wiersz socrealistyczny

Przyznajemy: 2 p. za trzy poprawne odpowiedzi

1 p. za dwie poprawne odpowiedzi .

Uznajemy odpowiedzi synonimiczne, które wynikają z podanego fragmentu tekstu.

Zadanie 2. (0-2)

Czego o kulturze popularnej późnych lat 70-tych i początku lat 80-tych można dowiedzieć się z powieści Szczygielskiego? Podaj cztery zjawiska.

np.

- popularność Izabeli Trojanowskiej, zespołu ABBA
- seriale telewizyjne osadzone w realiach II wojny światowej: *Stawka większa niż życie, Siedemnaście mgnień wiosny, Cztery pancerni i pies*
- popularność serialu *07 zgłoś się*
- program Studio 2, w którym wyświetlano serial *Kosmos 1999*
- Mirosław Hermaszewski jako ikona młodzieży
- dwa kanały telewizyjne

- programy dla dzieci, np. *Teleranek*

Przyznajemy 2 p. za pełną odpowiedź; 1p. za podanie 3 zjawisk.

Zadanie 3. (0-8)

Powieść M. Szczygielskiego ukazuje problemy psychiczne i emocjonalne bohatera-narratora.

Odpowiedz na pytania dotyczące tego aspektu powieści:

a) w jakich okolicznościach doszło do kryzysu w życiu Michała? **(0-2p.)**

np.

- powrót z wakacji

- nieobecność Kiwaczka i cioci Joli

- konieczność pobytu w domu dziecka, sieroctwo

Przyznajemy 1 p. za każdą poprawną odpowiedź.

b) z jakimi problemami zmagał się Michał? **(0-2)**

np.

- poczucie opuszczenia

- brak poczucie bezpieczeństwa

- uczucie straty

- troska o Kiwaczka

- uświadomienie sobie znaczenia utraconych osób w momencie ich straty

Przyznajemy 2 p. za każdą pełną odpowiedź; uczeń powinien wskazać przynajmniej dwa problemy.

c) w jaki sposób Szczygielski ukazuje problemy emocjonalne bohatera-narratora powieści?

Podaj trzy z nich. **(0-3)**

np.

- narracja pierwszoosobowa

- opis zachowań

- motyw statku kosmicznego *Bezkresny Horyzont*

- wspomnienia z okresu pobytu w szpitalu psychiatrycznym

- styl ekspresywny/wyraży nacechowane emocjonalnie/wyraży nazywające emocje

Przyznajemy po 1p. za każdą poprawną odpowiedź.

d) nazwij wartość, której znaczenie zrozumiał Michał po przyjeździe do *Dębowego Lasu*, podczas pracy nad sztuką oraz podczas działań Sylwii zmierzających do wystawienie sztuki w Lublinie. (0-1)

- wolność/niezależność

Przyznajemy 1p. za poprawną odpowiedź.

Adam Mickiewicz *Grażyna*

Zadanie 1. (0-2)

Na podstawie treści *Epilogu* odpowiedz na pytanie, dlaczego Mickiewicz zamieścił w swej powieści poetyckiej tę część. Podaj dwa możliwe odczytania.

np.

- zaprezentowanie powstawania legendy/ mitu na temat bohaterstwa Grażyny
- ocalenie od zapomnienia tej historii
- kreowanie bohaterów
- ukazanie prawdy na temat kobiety-rycerza

Przyznajemy po 1p. za każdą poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0-2)

Omów proces spisywania dziejów Grażyny zaprezentowany w *Epilogu*.

np.

- narrator *Epilogu* odnalazł rękopis
- uzupełnił relacją giermka księżnej.

Przyznajemy 1p. za każdą poprawną odpowiedź.

Wisława Szymborska tom *Chwila*

Zadanie 1. (0-8)

Przeczytaj podany wiersz W. Szymborskiej z tomu *Chwila* i odpowiedz na pytania:

Wszystko
Wszystko -
słowo bezczelne i nadęte pychą.
Powinno być pisane w cudzysłowie.
Udaje, że niczego nie pomija,
że skupia, obejmuje, zawiera i ma.
A tymczasem jest tylko
strzępkiem zawieruchy.

a) nazwij część mowy, z której zbudowany jest tytuł. **(0-1)**

- zaimek

Przyznajemy 1p. za poprawną odpowiedź.

b) odczytaj sensy tytułu. **(0-2p)**

np.

- wyraz charakterystyczny dla uogólnień, manipulacji, dla nieetycznych zachowań językowych

- wyraz sugerujący odrzucenie podmiotowości i wolności jednostki

- wyraz niszczący wszelkie niuanse

- wyraz uciekający od konkretności, od prawdy

- wyraz powodujący, że trudno zweryfikować prawdziwość komunikatu

Przyznajemy 1p. za każdą poprawną odpowiedź.

c) dlaczego ten utwór zamyka tom Szymborskiej. Podaj trzy możliwe doczytania. **(0-3)**

np.

- podsumowanie całego tomu

- wskazanie, iż język nie oddaje skomplikowanego kształtu świata

- wskazanie, iż człowiek nie jest w stanie nazwać swoich emocji i myśli

- wskazanie słabości języka, a co za tym idzie słabości literatury

Przyznajemy 1p. za każdą poprawną odpowiedź.

d) których z podanych poniżej pojęć możesz użyć w analizie utworu Szymborskiej? Podkreśl wybrane pojęcia. **(0-2)**

liryka bezpośrednia, wiersz sylabiczny, liryka pośrednia, liryka opisowa, liryka sytuacyjna, liryka inwokacyjna, liryka roli, liryka obywatelska, liryka refleksyjna, liryka maski, liryka podmiotu zbiorowego, wiersz wolny

Przyznajemy 2p. za 4 poprawne wskazania; 1p. za trzy poprawne wskazania.

Leon Kruczkowski Niemcy

Zadanie 1. (0-9)

W dramacie Leona Kruczkowskiego istotną rolę odgrywają rekwizyty. Wymień trzy i określ ich funkcję w utworze. Odwołaj się do konkretnych sytuacji w dziele.

Rekwizyt	Sytuacja/bohaterzy	Funkcja
jabłko	Hoppe częstuje jabłkiem żydowskie dziecko, potem profesor częstuje syna Hoppego	symbol bestialstwa Hoppego, wyrzutów sumienia Hoppego, jego hańby, podwójnej moralności
naszyjnik	Willi wyłudza naszyjnik od pani Soerensen, potem daje go matce jako prezent, nie zważając na okoliczności uzyskania	symbol bezduszości, zakłamania i bezwzględności Willego Sonnebrucha, jego cynizmu; zdobyty kłamstwem rodowy naszyjnik jest ceną, jaką zapłaciła nieszczęśliwa matka za ocalenie nieżyjącego już syna
butelka koniaku Hennessy	Ruth wiezie koniak przez okupowaną Francję, daje go ojcu, który nie chce go przyjąć	symbol okupowanego kraju; tego, z czym nie chce mieć nic wspólnego i od czego skutecznie izoluje się profesor

Zadanie 2. (0-4)

W jednej ze scen Peters i profesor Sonnenbruch rozmawiają o samotności. Kto jest samotny w Niemczech czasów wojny i dlaczego? Przedstaw po dwie opinie bohaterów na ten temat.

Profesor Walter Sonnenbruch	<ul style="list-style-type: none"> - samotność z wyboru - to wszystko, co mu zostało - wyraz protestu przeciwko temu, co sponiewierano - to sposób na przetrwanie
Joachim Peters	<ul style="list-style-type: none"> - samotność we własnym kraju - samotność wśród ludzi mówiących tym samym językiem - samotny, bo nie chce narażać innych - samotny, bo nie może być szczery

Przyznajemy po:

- 2 punkty za pełną wypowiedź dotyczącą prof. Sonnenbrucha i 2 punkty za odpowiedź dotyczącą Petersa

- 1 punkcie za niepełną wypowiedź dotyczącą prof. Sonnenbrucha i 1 punkcie za niepełną odpowiedź dotyczącą Petersa

Zadanie 3. (0-3)

Badacze literatury utworzyli termin *sonnenbruchizm*. Jak myślisz, do jakiej postawy się odnosi? Odpowiedz na pytanie, odwołując się do utworu Leona Kruczkowskiego. Podaj konkretne sytuacje potwierdzające Twoją opinię.

Sonnenbruchizm to postawa obojętności wobec zła otaczającego świata, unikanie odpowiedzialności, zamykanie się w sobie, bierność wobec zła.

Profesor Sonnenbruch uważa, że nie ma nic wspólnego z tym, co się dzieje w Niemczech. Nie ma sobie nic do zarzucenia. Dla niego ważny jest etos pracy. Pragnie zachować w sobie dawne wartości humanistyczne. Nie przyjmuje do wiadomości, że jego naukowa działalność jest wykorzystywana przez hitlerowców do masowej eksterminacji niewinnych ludzi. W rozmowie z Ruth ubolewa, że na uroczystości nie ma jego zagranicznych kolegów. Uważa siebie za uczciwego Niemca. Oskarża Petersa, że ten, przychodząc do jego domu, naraża innych dla ratowania samego siebie.

Przyznajemy: 1 p. za wyjaśnienie terminu

2 p. za podanie dwóch sytuacji potwierdzających opinię

Zadanie 4. (0-3)

Czy wolno narażać człowieka dla ratowania innego człowieka?

Kto zadaje to pytanie? Kto i jakiej odpowiedzi udziela?

np.

Pytanie zadaje profesor Sonnenbruch podczas rozmowy z Petersem. Wtedy Peters odpowiada: *Wolno. A nawet czasem trzeba. Wolno, jeśli chodzi o rzeczy większe niż życie człowieka.* Argumentuje, że można tak robić, aby przeciwstawić się złu.

Przyznajemy: 1 p. za podanie rozmówców

*2 p. za wyczerpujące wyjaśnienie znaczenia wypowiedzianych słów
lub 1p. za próbę odpowiedzi na pytanie*

Zadanie 5. (0-2)

Odwołując się do słuchowiska radiowego, wymień dwa efekty akustyczne, które potęgują sytuację grozy i okrucieństwa.

np.

1. Odgłos przeładowania broni, a potem dwa strzały z karabinu – kiedy Hoppe zabija chłopca.
2. Cisza na ulicach miasteczka we Francji zapowiada tragedię – publiczną egzekucję.
3. Emocjonalna wypowiedź, a potem krzyk Fanchette w oberży ukazujące jej tragizm, nieszczęście.
4. Hoppe krzyczy na syna, kiedy ten bierze jabłko. Gwałtowna reakcja oddaje jego zakłopotanie.
5. Odgłos nalotu bombowego, syren ogłaszających zagrożenie.

Przyznajemy 1p. za każdą poprawną odpowiedź.

Justyna Sobolewska *Książka o czytaniu*

Zadanie 1. (0-1)

Autorka pisze o schorzeniu zwanym **abibliofobią**. Co robią ludzie dotknięci tą chorobą?

- A. Nigdy nie kupują, nie wypożyczają i nie czytają książek.
- B. **Cały czas kupują lub wypożyczają i czytają książki.**
- C. Kiedyś kupowali, wypożyczali i czytali książki.
- D. Żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.

Zadanie 2. (0-2)

Czytanie jest czynnością intymną, ale tak jak wieloma rzeczami pięknymi czy przyjemnymi chcemy się nim dzielić i czytamy na głos.

Dlaczego warto czytać na głos? Odpowiedz na pytanie, odwołując się do *Książki o czytaniu*.
Podaj trzy powody.

Lp.	Powód
1.	np. głośne czytanie w czasie jedzenia potęguje przyjemności podniebienia
2.	np. głośne czytanie leczy duszę, wzmacnia wewnętrznie
3.	np. dzięki głośnemu czytaniu tworzy się społeczność, więzi

Uznajemy każdą odpowiedź niesprzeczną z tekstem.

Przyznajemy:

- 2 p. za trzy odpowiedzi
- 1 p. za dwie odpowiedzi

Zadanie 3. (0-4)

Jak postępują z książkami czytelnicy nazwani w tekście *kochankami dworskimi*, a jak ci nazwani *kochankami namiętymi*? Odpowiedz na pytanie, odwołując się do książki Justyny Sobolewskiej. Podaj po dwie cechy/sytuacje charakteryzujące ich.

<i>Dworscy kochankowie książek</i>	<i>Namiętni kochankowie książek</i>
Ze zgorzaniem patrzą na zagięte rogi książki, okładają je w papier lub folię, nie odkładają książki grzbietem do góry, stosują zakładki formalne, mają zbiór uporządkowany	W czasie czytania robią notatki na książce, zakreślają i podkreślają najważniejsze fragmenty, zaginają rogi, odkładają książki grzbietem do góry, jako zakładki stosują wszystko, co się da, książki leżą wszędzie nieuporządkowane, bo ciągle się do nich wraca

Przyznajemy po 1p. za każde prawidłowe wskazanie.

Zadanie 4. (0-2)

Dobra książka na wakacje to taka, która...? Podaj trzy odpowiedzi na podstawie *Książki o czytaniu*.

np.

- związana jest z miejscami, do których jedziemy, w których przebywamy
- została odłożona do czytania w tym właśnie czasie
- jest czytana co roku w czasie wakacji (ta sama od lat)
- powinna zostać przeczytana, ale wcześniej nie było czasu
- jest łatwa i przyjemna w czytaniu, nie wymaga specjalnego wysiłku intelektualnego
- została pożyczona od *współwakacjowiczów*.

Przyznajemy:

- 2 p. za trzy odpowiedzi
- 1 p. za dwie odpowiedzi

Wypowiedź pisemna (0-26p.)

Napisz wypracowanie na jeden, wybrany spośród podanych poniżej, temat. Twoja praca nie powinna liczyć mniej niż **25 linijek**. Podkreśl wybrany temat.

1. Napisz charakterystykę Kiwaczka, jednego z bohaterów powieści M. Szczygielskiego *Teatr Niewidzialnych Dzieci*.
2. Napisz charakterystykę pani Oliver, bohaterki powieści A. Christie *Karty na stół*.
3. Napisz charakterystykę Litawora, bohatera powieści poetyckiej A. Mickiewicza *Grażyna*.

KRYTERIA OCENY CHARAKTERYSTYKI (0-26)

1. Treść

Cechy wypowiedzi	12 p. Uczeń	9 p. Uczeń	6 p. Uczeń	3 p. Uczeń	0 p. Uczeń
Realizacja tematu	pisze charakterystykę postaci, zachowując spójność i logikę rozumowania	pisze charakterystykę postaci, zachowując spójność w rozumowaniu	pisze charakterystykę postaci wskazanej w temacie, zachowując spójność w przeważającej części wypowiedzi	pisze charakterystykę postaci wskazanej w temacie	charakteryzuje inną postać lub pisze pracę w innej formie
Przedstawienie postaci	prezentuje postać w sposób wyczerpujący, wykazuje się znajomością dziejów bohatera	prezentuje postać w sposób wyczerpujący	prezentuje postać, podaje przynajmniej dwie informacje	prezentuje postać ogólnikowo	
Przedstawienie umysłowości (wykształcenia) postaci	prezentuje wykształcenie i upodobania intelektualne postaci	prezentuje wykształcenie i upodobania intelektualne postaci	sygnalizuje wykształcenie i upodobania intelektualne postaci	sygnalizuje wykształcenie ogólnikowo	
Prezentacja cech zewnętrznych postaci	opisuje cechy zewnętrzne	opisuje cechy zewnętrzne	opisuje cechy zewnętrzne	wymienia cechy zewnętrzne	
Prezentacja cech wewnętrznych postaci	prezentuje cechy wewnętrzne i wskazuje zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci, podaje przykłady z lektury, szeroko je omawia	prezentuje cechy wewnętrzne i wskazuje zależności między niektórymi cechami charakteru a postępowaniem postaci, podaje przykłady z lektury	wymienia niektóre cechy wewnętrzne i podejmuje próbę ukazania zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci	wymienia niektóre cechy wewnętrzne i podejmuje ogólną próbę ukazania zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci	
Ocena postaci	pełna, uzasadniona ocena, wprowadzenie własnych opinii	uzasadniona ocena, wprowadzenie własnych opinii	częściowo uzasadniona ocena	próba oceny	

Uwagi:

- a) błąd rzeczowy świadczący o nieznanym utworu powoduje obniżenie oceny o jeden poziom,
b) w pracy krótszej od wyznaczonej objętości przyznaje się punkty wyłącznie za realizację tematu; ocena kompozycji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji pozostaje na poziomie 0.

2. Kompozycja

Punkty	Kryterium
2 p.	praca logiczna, spójna; poprawne konsekwentne wydzielenie akapitami kolejnych części kompozycyjnych charakterystyki
1 p.	odstępstwa od logiki i spójności wyводу; nieliczne niekonsekwencje w stosowaniu akapitów
0 p.	liczne odstępstwa od logiki i spójności wyводу; niekonsekwencje w stosowaniu akapitów lub ich brak

3. Styl

Punkty	Kryterium
2 p.	nieliczne błędy stylistyczne, styl adekwatny do formy wypowiedzi
1 p.	liczne błędy stylistyczne
0 p.	styl nieadekwatny do formy wypowiedzi

4. Język

Punkty	Kryterium
4 p.	dopuszcza się 2 błędy językowe
3 p.	dopuszcza się 3 błędy językowe (składniowe, fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne)
2 p.	dopuszcza się 4 błędy językowe (składniowe, fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne)
1 p.	dopuszcza się 5 błędów językowych (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych)
0 p.	więcej niż 5 błędów językowych (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych)

4. Ortografia

Punkty	Kryterium
4 p.	praca poprawna pod względem ortograficznym, dopuszcza się 1 błąd ortograficzny
3 p.	dopuszcza się 2 błędy ortograficzne
2 p.	dopuszcza się 3 błędy ortograficzne
1 p.	dopuszcza się 4 błędy ortograficzne
0 p.	powyżej 4 błędów ortograficznych

5. Interpunkcja

Punkty	Kryterium
2 p.	dopuszcza się 3 błędy interpunkcyjne
1 p.	dopuszcza się 4-5 błędów interpunkcyjnych
0 p.	powyżej 5 błędów interpunkcyjnych